

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ»

Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Економічний
Кафедра	Економіки та фінансів
Семестр	IV
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська
Викладач	к.е.н., доц. Артюшок Костянтин Андрійович
Контактна інформація	akostya@ukr.net

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів вищої освіти системи знань про поведінку суб'єктів економіки за умов обмежених виробничих ресурсів і безмежних потреб у різних соціально-економічних системах. Переваги вивчення дисципліни полягають у набутті ринково-економічного світогляду студентами, з'ясуванні ролі економічної теорії у формуванні економічної політики та економічному регулюванні, засвоєнні методології економічних досліджень для розуміння тих ринкових перетворень національної економіки, вироблення вміння здійснювати економічний аналіз та робити практичні висновки. Зміст дисципліни висвітлює загальні засади економічного життя суспільства; розкриває закономірності розвитку економічної системи та діалектики взаємозв'язку її структурних елементів; досліджує механізми дії економічних законів і механізми використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначає принципові риси основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції, розкриває роль економічної теорії у розробленні шляхів ринкової трансформації національної економіки.
Мета та цілі	Метою дисципліни «Економічна теорія» є набуття майбутніми фахівцями ґрунтовних знань про зародження, становлення і напрями розвитку сучасних соціально-економічних систем, формування у здобувачів освіти навичок економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання економічних явищ та процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю. Основними завданнями вивчення дисципліни «Економічна теорія» є: наукове обґрунтування загальних основ економічного життя суспільства; розкриття закономірностей розвитку суспільного виробництва; з'ясування механізмів дії економічних законів і механізмів використання їх людьми у процесі господарської діяльності; визначення істотних рис основних соціально-економічних систем та напрямів їх еволюції; з'ясування ролі економічної теорії у розробці шляхів формування соціально орієнтованої економічної системи суспільства.

Результати навчання	У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти оволодіє знаннями про закономірності функціонування ринкової системи; істотні риси основних соціально-економічних систем та напрями їх еволюції; роль економічної теорії у виробленні шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства, а також здобуде вміння вільно володіти економічною термінологією, понятійним апаратом і категоріями дисципліни, науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства; розкривати закономірності розвитку суспільного виробництва; з'ясувати методологічні основи механізму дії економічних законів та їх застосування у господарській діяльності; давати власну науково-обґрунтовану оцінку економічних явищ та процесів.
Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: навички комунікації, роботу в команді, управляти своїм часом, здатність логічно і системно мислити та інше
Пререквізити	Дисципліна I-го курсу, I-го семестру

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
1. Предмет і метод економічної теорії	Розвиток економічної думки й становлення науки «Економічна теорія». Етапи формування економічної теорії як науки. Концепції різних шкіл економічної думки. Предмет та категорійний апарат політичної економії. Методи політичної економії. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці. Товари та послуги. Засоби виробництва та предмети особистого споживання. Економічні ресурси, їх класифікація. Обмеженість ресурсів. Матеріальне та нематеріальне виробництво. Виробничі можливості суспільства та результати виробництва. Крива виробничих можливостей і проблема економічного вибору. Альтернативна вартість. Основні фактори виробництва. Економічні потреби та інтереси.	Тести, питання
2. Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці	Основні форми суспільного господарства. Суспільне господарство. Еволюція суспільного господарства. Сутність та основні риси натурального господарства. Товарне господарство. Умови виникнення товарного виробництва. Товар і його властивості. Економічні теорії про вартість товару. Споживча власність товару. Мінова вартість товару. Теорія трудової вартості, теорія "трьох факторів", теорія граничної корисності. Величина вартості товару. Конкретна й абстрактна праця. Залежність величини вартості товару від продуктивності праці. Проста та розвинена форми товарного виробництва. Закон вартості та його функції. Гроші, їх походження та сутність. Виникнення та сутність грошей. Функції грошей. Закон грошового обігу. Види грошей. Ціна товару та фактори, що на неї впливають. Інфляція. Антиінфляційна діяльність держави. Методи боротьби з інфляцією. Особливості грошового обігу в Україні. Сучасна грошова система.	Практичні завдання, кейси

3. Людина в системі суспільного виробництва	<p>Місце і головна роль людини в системі суспільного виробництва. Людина як єдність біологічного і соціального. Сутність людини економічної. Економічні потреби та їх структура. Економічні інтереси. Людина в економічній системі. Людина як головна складова виробничого чи господарського процесу. Причини ускладнення взаємин між людиною та природою Співвідношення факторів виробництва і роль, яку в цьому процесі відіграє людина. Якісні характеристики особистого фактора виробництва. Місце, яке займає людина в суспільному виробництві. Вплив НТР на зміну місця і ролі людини у виробництві. Гуманізація виробництва. Проблема людини в системі суспільного виробництва в Україні.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
4. Економічні потреби та інтереси	<p>Економічні потреби, їх суть і структура. Закон зростання потреб і механізм його дії. Економічні інтереси, їх сутність і структура. Економічні суперечності, їх характер та класифікація. Суперечності - джерело розвитку.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
5. Соціально-економічний устрій суспільства. Економічні системи та закони їх розвитку	<p>Капітал підприємства. Кругообіг капіталу і його стадії. Оборіт капіталу підприємства. Час оборіту капіталу та показники оборіту. Основний та оборітний капітал. Зношення основного капіталу. Амортизація. Сутність підприємництва і умови його існування. Види та функції підприємництва. Підприємницький дохід. Валовий дохід та прибуток. Значення прибутку у розвитку підприємництва. Регулювання підприємницької діяльності. Роль підприємства і підприємництва в ринковій економіці.</p>	<p>Кейси, тести</p>
6. Капітал: процес виробництва і нагромадження. Наймана праця і заробітна плата.	<p>Капітал: процес виробництва і нагромадження. Капітал як економічна категорія. Загальна характеристика процесу перетворення грошей у капітал. Теорії про сутність капіталу. Загальна формула руху капіталу. Попит та пропозиція капіталу. Види та форми капіталу. Взаємозв'язок капіталу з працею. Теорії заробітної плати. Визначення вартості робочої сили. Сутність, форми та системи заробітної плати. Номінальна і реальна заробітна плата, їх взаємозв'язок. Витрати виробництва. Теорії витрат виробництва. Сучасна класифікація витрат. Прибуток як головна мета діяльності підприємства. Прибуток як економічна категорія.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
7. Витрати виробництва і прибуток	<p>Загальна характеристика витрат. Поняття витрат та їх класифікація. Сутність та функції обліку витрат. Прибутки як економічна категорія. Суть прибутку на підприємстві. Класифікація доходів підприємства. Теорія прибутку. Норма прибутку і рентабельність.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
8. Ринок, його сутність і функції. Моделі ринку. Конкуренція і ціноутворення	<p>Ринок: сутність, види, функції. Визначення ринку. Роль і функції ринку. Основи теорії попиту та пропозиції. Взаємодія попиту і пропозиції в умовах ринкової економіки. Ринкова рівновага. Конкуренція та її сутність. Особливості ціноутворення на різних ринках. Особливості ринкових відносин в Україні. Моделі ринків. Особливості ціноутворення на різних ринках. Інфраструктура ринку. Поняття інфраструктури ринку. Фактори, що впливають на інфраструктуру. Функції ринкової інфраструктури. Фондові та товарні біржі. Ринок позичкового капіталу. Фінансово-кредитні установи.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>

9. Домогосподарства і системи економічних відносин	<p>Домогосподарства як суб'єкт ринкових відносин. Загальна характеристика домогосподарств. Двоїста роль домогосподарств в економіці на сучасному етапі розвитку. Домогосподарства як постачальники ресурсів. Доходи домогосподарства. Витрати домогосподарства. Розподіл доходів на особисте споживання, податки і заощадження. Витрати на споживання. Місце домогосподарства в кругообігу продуктів, ресурсів і доходів.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
10. Підприємство як товаровиробник . Валовий дохід і прибуток	<p>Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Сутність та основні характеристики підприємства. Основні форми підприємств. Види та функції підприємств. Значення прибутку в розвитку підприємства. Підприємство як суб'єкт ринкової економіки. Форми і види підприємств. Економічні основи розвитку та сучасний стан підприємництва в Україні. Банкрутство підприємств. Капітал підприємства. Оборот капіталу підприємства. Валовий дохід, його суть і структура. Підприємницький дохід.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
11. Галузеві особливості виробництва і функціонування капіталу. Форми прибутку, процент і рента	<p>Становлення ринку капіталів. Позичковий капітал. Сутність позичкового капіталу, його джерела та роль у розвитку економіки. Позичковий процент. Сутність кредиту та його форми. Банки, їх роль та функції. Банківський прибуток. Сутність торгового капіталу і його оборот. Торговий прибуток. Характеристика витрат обігу. Чисті і додаткові витрати обігу. Види та форми сучасної торгівлі. Товарні біржі та фондові біржі. Цінні папери. Аграрні відносини. Сільське господарство як галузь матеріального виробництва, специфіка аграрних відносин. Проблеми формування аграрних відносин в Україні. Агропромисловий комплекс (АПК) та його структура. Особливості функціонування агропромислового комплексу в Україні. Підприємництво в аграрній сфері. Рентні відносини.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>
12. Суспільне відтворення. Суспільний продукт і його основні форми	<p>Суспільне відтворення. Процес виробництва та відтворення. Сутність суспільного відтворення, його види: просте і розширене відтворення. Умови відтворення та реалізації суспільного продукту при простому та розширеному відтворенні. Показники розвитку економіки. Валовий внутрішній продукт, чистий національний продукт і національний дохід. Тіньовий сектор в економічному відтворенні. Національне багатство і його структура. Відтворення та процес нагромадження. Циклічний розвиток економіки. Причини циклічного розвитку економіки. Теорії циклічного розвитку економіки. Фази економічного циклу. Економічні кризи, їх причини та наслідки. Особливості сучасних циклів. Державне антициклічне регулювання економіки. Зайнятість та безробіття. Зайнятість: сутність і форми. Зайнятість та відтворення сукупної робочої сили. Безробіття: сутність, види та економічно-соціальні наслідки. Причини безробіття. Особливості сучасного безробіття. Державне регулювання зайнятості.</p>	<p>Кейси, практичні завдання</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Базилевич В.Д., Базилевич К.С. Ринкова економіка: Основні поняття і категорії. - К.: Знання, 2006. 632с.
2. Бережная Н. И. Политическая экономия в структурно-логических схемах: учеб. Пособие. Харьковский национальный экономический ун-т. - Х. : ИД "ИНЖЭК", 2007. - 288с.
3. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: Підручник. К.: Знання, 2006.

4. Тарасевича В. М. Економічна теорія. К.: Центр навч. літератури, 2006.
5. Макконелл К., Брю С. Экономикс: принципы, проблемы, политика. М.: Республика, 1992.
6. Мочерний С.В. Політична економія. К.: Знання – Прес, 2002.
7. Палехова В.А. Політична економія: Підручник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2007. 332с.
8. Геєць В. М., Панченко Є. Г. Перехідна економіка: Підручник. К: Вища шк., 2003.
9. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: Під.. К.: Знання-Прес, 2007. 719 с.
10. Орехівський Г. А. Політекономія: навч. посіб. для студ. ВНЗ. К. : Каравела, 2008. 295с.
11. Ніколенко Ю. В. Політична економія: Підручник. К.: ЦУЛ, 2009. 632 с.
12. Федоренко В. Г. Політична економія: Підручник. – 2-ге вид. К.: Алерта, 2015. 487 с.
13. Щетинін А. І. Політична економія. Підручник. К.: Центр учбової літератури, 2011. 480 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт, заліків та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-9)	40
Змістовий модуль 2 (теми 10-12)	40
Індивідуальна науково-дослідна робота	20

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано
0-34	F	